

Poprečnina v gotovini plačana.

ŠTEV. 7.

LETNIK XXIX.

NARODNI GOSPODAR

**GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“
V LJUBLJANI.**

V LJUBLJANI, DNE 15. JULIJA 1928.

TISK ZADRUŽNE TISKARNE V LJUBLJANI.

VSEBINA: Dr. Albin Ogris: Nekaj združne statistike. — J. G.: Ob dvajsetletnici trgovske šole v Ljubljani. — Naše posojilnice in posojila občinam. — Mlekarsko združenstvo na Danskem. — Vprašanja in odgovori. — Združništvo. — Gospodarstvo. ....

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 7, I. 1928.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Redni občni zbor Kmetijskega strojnega društva v Blatni Brezovici, r. z. z. o. z., se vrši dne 22. julija ob 2. uri pop. v Strojnem domu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za l. 1927. 3. razgovor o nabavi bencina, olja in o strojniku. 4. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Jenicah, r. z. z. n. z., bo 23. julija ob pol 15. uri v župnijski dvorani. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobrenje rač. zaključka za l. 1927. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. sprememba pravil. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Posojilnice v Križevcih pri Ljutomeru, r. z. z. n. z., se vrši dne 5. avgusta 1928 ob 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 3. prebranje zapisnika zadnjega občnega zbora. 4. volitev enega udeleženca v načelstvo in volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Mirni, r. z. z. n. z., se vrši v nedeljo 29. julija ob 3. uri pop. v hranilničnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za l. 1927. 3. volitev nadzorstva. 4. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Suhorju, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo 29. julija 1928 ob pol 4. uri v uradni pisarni. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Šmartnem na Pohorju, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo, dne 29. julija ob 11. uri v kaplaniji v uradni sobi. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za l. 1927. 3. volitev novega odbora. 4. slučajnosti.

Izredni občni zbor Konzumnega društva v Št. Jerneju, r. z. z. o. z., se vrši v nedeljo 29. julija ob 3. uri pop. v društveni dvorani. Dnevni red: 1. poročilo o stanju zdruge. 2. volitev načelstva. 3. sklepanje o likvidaciji. 4. sprememba pravil. 5. slučajnosti.

Občni zbor Gospodarskega društva na Vrhniku, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo, dne 5. avgusta 1928 ob pol 8. uri zjutraj v Rokodelskem domu. Dnevni red: 1. čitanje revizijskega zapisnika. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobrenje rač. zaključka za l. 1927. 5. volitev načelstva. 6. volitev nadzorstva. 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Žičah, r. z. z. n. z., se vrši dne 29. julija 1928 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

1928 JULIA

V LJUBLJANI

TIŠK. ZDROŽNE TISKARNE

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din. na leto, za pol leta 12-50 Din.
Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Dr. Albin Ogris:

Nekaj zadružne statistike.

Tabela V.

P a s i v a

Število posojilnic	Vrsta aktiv	Vsote	V %
411	Deleži	2.346.695	0.2
389	Rezerve	20.593.900	1.9
	Skupaj .	22.939.695	2.1
411	Hranilne vloge	978.963.040	91.7
42	Tekoči računi	39.160.380	3.7
59	Izposojila	8.772.919	0.8
	Skupaj .	1.026.896.339	96.2
402	Ostala pasiva	11.663.850	1.1
398	Poslovni prebitek	6.659.785	0.6
	Skupaj .	1.068.159.669	100

Deležne glavnice so pri pretežni večini posojilnic le formalnega pomena, pri rajfajznovkah pa pravzaprav ne igrajo nobene vloge več. Za šulcedeličevke je, ako naj zares delujejo kot take, deležna glavnica tudi 100.000 Din danes malenkostna svota in vendar je izkazovalo glavnico preko te vsote l. 1926 samo 6 posojilnic; 261 t. j. 65.9% posojilnic izkazuje deležno glavnico le s povprečno 330 Din. Pri šulcedeličevkah je videti, da se nahajajo glavni deleži v rokah zelo neznatnega števila oseb, ki razpolagajo s posojilnico, kakor delničarji z banko.

Rezerve se delijo z vsoto 11.825.116 Din na redne rezerve ter z vsoto 5.767.884 Din

na izredne rezerve; takšne izkazuje 32 posojilnic. Izredne rezerve s posameznimi vsotami preko 100.000 Din izkazuje le 9 posojilnic. Tri petine posojilnic nimajo rezerv, ki bi presegale po 20.000 Din, na ostali dve petini pa odpade skupno 90% celokupne vsote rezerv, cela polovica pa odpade na one, pri katerih presegajo rezerve posamezno 200.000 Din.

Radi primerjave naj navedemo, da znašajo v Sloveniji izkazane rezerve koncem l. 1926 pri

hranilnicah in posojilnicah .	20.5 milj. Din
bančnih zavodih	27.6 " "
regulativnih hranilnicah .	7.6 " "

Meja med izposojili in tekočimi računi je zelo nejasna, ako imamo za statistiko na razpolago le računske zaključke. Zato smo šteli med izposojila le ono, kar je v bilancah izrecno izkazano kot izposojilo, med tekoče račune pa vse, kar je v njih imenovano le s tem imenom brez nadaljnega pojasnila, da li gre morda za vloge na tek. račun ali ne. Po naši sodbi bo neznatni del svote 39.1 milj. Din spadal še k hranilnim vlogam, vendar pa ne že takšen, da bi spričo vsote 978.9 milj. Din vlog igral sploh kakšno

vlogo. Z večjimi zneski pridejo tekoči računi v poštev itak le pri zelo neznatnem številu združenih zavodov v večjih mestih Slovenije.

Najglavnejša in paradna postavka hranilnic in posojilnic so hranilne vloge. Ena večja posojilnica ne izkazuje vlog na tekoči račun ločeno od onih na knjižice; ker gre za večjo svoto, obe vrsti vlog tudi nista mogli biti izkazani v naši tabeli posamezno, temveč smo ju morali izkazati skupno.

Hranilne vloge se na posamezne skupine porazdele takole:

Tabela VI.

Stopnje		Število zadrug	V %	Vsote v milj. Din	V %
do	500.000 Din	154	37.4	36.6	3.7
500.000	1.000.000 "	95	23.1	68.6	7.0
1.000.000	5.000.000 "	137	33.3	302.3	30.9
5.000.000	10.000.000 "	13	3.2	94.1	9.6
10.000.000	50.000.000 "	8	2.0	133.3	13.6
50.000.000	100.000.000 "	2	0.5	113.2	11.6
nad	100.000.000 "	2	0.5	230.6	23.6
Skupaj		411	100	978.9	100

Kakor pravi tabela, upravlja 12 posojilnic (3% vseh) skoraj polovico celokupne vsote vseh vlog, 60.5% t. j. tri petine jih pa upravlja le desetino. Prve se razvijajo počasi v smeri bančnega poslovanja, štejejo k svoji klijenteli vse sloje prebivalstva in služijo zlasti kreditu in hranilništvu mestnega prebivalstva. Kot tip sedanje slovenske kmetijske združne posojilnice moremo imenovati predvsem one, ki izkazujejo do 5.000.000 Din vlog, ca 20.000 Din rezerve, do 500 članov in povprečno ugodno razmerje med posojili ter naložbami. Med našimi posojilnicami se množi pa tudi že oni tip, pri katerem so združna pravila le bolj vnanja oblika, po-

skusne tvorbe, zavodi, ki sta jih rodili zadrega posameznikov in želja, zastreti osebne nezdružne namene. Pa radi tega se nam ni treba prav nič vznemirjati, take prehodne tvorbe nahajamo pri vseh vrstah zadrug, po vsem svetu in pri vseh organizacijah. Sicer pa število takih zavodov pri Slovencih itak ni znatno in le malokateri se more sploh delj časa vzdržati.

Da imamo precejšnje število zadrug, ki njih hranilne vloge ne dosegaajo niti četrt milijona Din, je dobro znamenje. Bilo bi želeti, da bi njih število z ustanovitvijo novih posojilnic narastlo še bolj. Saj vzamejo gospodarsko prizadevanje in druge skrbi

danes tudi kmetu ves čas, tako da nima prevečkrat prilike, naložiti skromne svoje prihranke, ako je hranilnica in posojilnica šele v oddaljenem kraju. Vstvariti čim največ hranilnih prilik tudi za te vrste prebivalstva in že s samo bližino posojilnice delati propagando za varčevanje in vse, kar je s tem v zvezi, se pravi, pospeševati kmetijstvo bolj hitro in bolj efektivno, kakor z bogve kakšnimi velepotezni načrti, ki se v naši državi zaradi pomanjkanja sredstev, volje, delovne sposobnosti in politične nestalnosti sedaj itak ne uresničijo.

Če primerjamo, kar se tiče celokupnih vsot vlog, vse tri vrste naših denarnih zavodov, dobimo naslednje razmerje (koncem leta 1926):

hranil. in posojilnice . . .	978.9 milj. Din
regulativne hranilnice . . .	624 2 " "
delniški denarni zavodi . . .	ca 700 " "

Pri delniških denarnih zavodih iz bilanc ni lahko ugotoviti vsote vlog, ker ima glede razporeditve svojih pasiv vsak zavod svojo posebno prakso in smatra večina teh zavodov sestavo postavke „upnikov“, ki obsega ponekod tudi vezane vloge, za svojo poslovno skrivnost. Ker se torej pri združnih zavodih ne da ugotoviti višina vlog na tek. račun in bančni zavodi, vsaj srednji in manjši, v tem oziru nimajo sploh nobene razdelitve, postane primerjanje težavno. Pa kljub temu se vidi, da stoji kreditno združništvo na prvem, častnem mestu. Ker bo pa treba zaradi dva- in trikratne naložbe, zlasti pri bančnih zavodih, od celokupne vsote vseh vlog precejšen del odšteti (zaradi enostavnejše organizacije našega denarništva morda le 30-35% namesto običajnih 40%), se nam v vsej svoji goloti pokaže relativna neznatnost denarnega kapitala, ki ga upravljajo slovenski denarni zavodi. Vsota 1500 milj. Din, ali po kupni moči denarja,

okoli 100 milijonov zlatih dinarjev, to se nam zdi tudi za malo Slovenijo prepičla podlaga, da bi se dalo na nji v bližnji bodočnosti slovensko gospodarjenje učinkovito pospešiti; zlasti ne, ako pomislimo, da vloge slovenskega življa pri izvenslovenskih zavodih ne morejo biti velike, in da spadajo ljudje, ki svojo imovino nalagajo v efekte, v splošnem pri nas še zmiraj k izjemam. Da ni naše združno hranilništvo na taki višini, bi z našim narodom bilo še desti slabše in slovenski kmet bi ne bil v nič boljšem položaju, kakor zadolženi seljak južnih pokrajin. Le odmislimo si združni kredit in pojavi se nam podoba našega kmeta, kakor jo slikajo tuji popotniki pred enim stoletjem.

Pomen naših zadrug se razvidi tudi iz dejstva, da je l. 1927 imelo 299 srbskih bank (belgrajske vštete) 1125 milj. Din vlog, to je malo več kot znašajo vloge in tekoči računi naših posojilnic.

Celokupna vsota hranilnih vlog se krajevno porazdeli tako, da odpade

a) na kreditne zadruge v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptujju vsota 461.2 milijonov dinarjev, to je 47.12%.

b) na posojilnice, ki se nahajajo na sedežih okrajnih sodišč (razen gorenjih 4 mest) vsota 194.4 milijonov dinarjev, to je 19.86%.

c) na vse ostale posojilnice pa vsota 323.2 milijonov dinarjev, to je 33.02%.

V skupini a) je 30 posojilnic, v skupini b) 63 in v skupini c) 319. V skupini b) odpade na posamezno posojilnico povprečno 3,136.598 Din hran. vlog, v skupini c) pa 1,013.372 Din.

Da dobimo še boljši pregled o hranilniškem pomenu zadrug v Sloveniji, oglejmo si razmerja v posameznih političnih okrajih. Tako pride na

Pol. okraj	Kamnik	21·2	miljonov	Din vlog, t. j.	2·21 %	ali	582	Din na prebivalca
" "	Kranj	45·2	"	" " " "	4·66	"	894	" " " "
" "	Kočevje	39·6	"	" " " "	4·08	"	980	" " " "
" "	Krško	25·5	"	" " " "	2·64	"	481	" " " "
" "	Ljubljana - mesto . . .	249·3	"	" " " "	24·48	"	4533	" " " "
" "	Ljubljana - okolica . .	32·9	"	" " " "	3·40	"	488	" " " "
" "	Litija	23·9	"	" " " "	2·49	"	662	" " " "
" "	Logatec	21·2	"	" " " "	2·20	"	841	" " " "
" "	Novo mesto	27·3	"	" " " "	2·84	"	601	" " " "
" "	Črnomelj	16·7	"	" " " "	1·84	"	701	" " " "
" "	Radovljica	22·1	"	" " " "	2·30	"	676	" " " "
" "	Maribor - levi breg . .	118·5	"	" " " "	12·15	"	1463	" " " "
" "	Maribor - desni breg .	14·9	"	" " " "	1·56	"	324	" " " "
" "	Brežice	12·2	"	" " " "	1·29	"	363	" " " "
" "	Laško	16·6	"	" " " "	1·72	"	527	" " " "
" "	Dravograd	7·2	"	" " " "	0·79	"	251	" " " "
" "	Slovenj gradec	8·7	"	" " " "	0·93	"	323	" " " "
" "	Konjice	12·4	"	" " " "	1·32	"	623	" " " "
" "	Celje	126·7	"	" " " "	12·98	"	2112	" " " "
" "	Ptuj	72·2	"	" " " "	7·42	"	976	" " " "
" "	Ljutomer	23·2	"	" " " "	2·41	"	704	" " " "
" "	Gornji grad	19·8	"	" " " "	2·06	"	1239	" " " "
" "	Šmarje	16·3	"	" " " "	1·71	"	364	" " " "
" "	Prekmurje	4·3	"	" " " "	0·52	"	53	" " " "

V obeh prekmurskih okrajih se nahaja večina onih posojilnic, ki koncem l. 1926 zaradi še prekratke poslovne dobe niso mogle sestaviti računskih zaključkov. Zaradi tega bodo v murskosobotskem in lendavskem okraju številke nekoliko višje, dasi ne znatno. Okraji: Ljubljana - mesto, Maribor - levi breg in Celje izkazujejo skoraj polovico (49 61 %) celokupne vsote združenih hranilnih vlog.

Ker je za majhen narod, kakor smo

Slovenci, tvorba in naraščanje denarnega kapitala zelo važna zadeva, se pomudimo nekoliko dalje pri tem poglavju. Tu nas utegne n. pr. zanimati vprašanje, koliko se je vložilo tekom l. 1926, koliko se je dvignilo, kakšna je bila razmerna porast v stanju hranilnih vlog in kakšni so sestavni deli tega prirastka. Nove vloge (brez pripisanih obresti) prikazuje naslednja tabela.

Tabela VII.

Nove vloge		Število zadrug	V %	Vsote v milj. Din	V %
do	50.000 Din	40	9·7	1·1	0·2
50.000	" 100.000 "	38	9·2	2·8	0·6
100.000	" 250.000 "	95	23·1	16·3	3·3
250.000	" 500.000 "	96	23·4	33·2	6·7
Skupaj .		269	65·4	53·5	10·8
500.000 do	750.000 Din	41	10·0	26·0	5·3
1.000.000	" 1.000.000 "	29	7·1	25·5	5·2
Skupaj .		70	17·1	51·5	10·5
1.000.000 do	10.000.000 Din	65	15·8	145·6	29·5
nad	10.000.000 "	7	1·7	243·2	49·2
Skupaj .		72	17·5	388·9	78·7
Skupaj .		411	100	493·9	100

Dvigov hranilnih vlog ne kaže izkazati posebej v tabeli; njih celokupna vsota znaša 348,831,523 Din. Na vprašanje za kakšne vsote so pri posameznih posojilnicah tekom l. 1926 narasle nove vloge brez pripisanih obresti, daje tabela VIII podroben odgovor.

Tabela VIII.

Prirastki na hranilnih vlogah (brez prip. obresti)	Število posojilnic	V %	Vsote v milj. Din
do 10 000 Din	69	16.8	0
10 000 " 25.000 "	26	6.3	0.1
25 000 " 50 000 "	41	10.0	0.7
50 000 " 100 000 "	47	11.5	1.7
100 000 " 250 000 "	63	15.3	4.5
250 000 " 500 000 "	74	18.0	12.0
500 000 " 1,000.000 "	44	10.7	16.4
1,000.000 " 5,000.000 "	23	5.6	15.7
nad 5,000.000 "	19	4.6	31.5
	5	1.2	56.3
Skupaj	411	100	139.2

Pri 69 posojilnicah dvigi presegajo vloge, pri 46 izmed teh pa ta negativna razlika ne doseže po 50.000 Din. S katerimi delnimi vsotami so narasle vloge za pripisane obresti l. 1926, kaže tabela IX.

Tabela IX.

Stopnje vsot kapitaliziranih obresti	Število zadruge	V %	Vsote v milj. Din	V %
do 10 000 Din	69	16.8	0.3	0.6
10 000 " 25.000 "	95	23.1	1.5	3.2
25 000 " 50 000 "	99	24.1	3.4	7.0
50 000 " 100 000 "	69	16.8	5.1	10.4
100 000 " 250 000 "	55	13.4	8.2	16.7
250 000 " 500 000 "	11	2.7	3.7	7.5
500 000 " 1,000.000 "	8	1.9	5.8	11.8
nad 1,000.000 "	5	1.2	21.1	42.8
Skupaj	411	100	49.4	100

Štiri petine posojilnic je pripisalo le eno petino celokupnih obresti, 31% posojilnic pa več ko polovico (54.6%). V istem letu 1926 so torej vsote pripisanih obresti znašale: pri hranilnicah in posojilnicah 49.4 milj. Din „ delniških denarnih zavodih 38 — „ „ regulativnih hranilnicah 29.7 „ „ Dasi je vsota pripisanih obresti pri bančnih

zavodih morda nekaj večja, se vseeno vidi ogromen pomen, ki ga imajo pri nas kreditne zadrage za tvorbo denarnega kapitala že samo z obrestovanjem svojih vlog. Ako se vsota pripisanih obresti popravi na domnevno krajno višino, je prirastek na vlogah potom pripisov v l. 1926 utegnil morda doseči 125 milj. Din. Kako so kapitalizirane obresti deležne pri posameznih skupinah posojilnic na celotnem prirastku vlog v letu 1926, se razvidi iz tabele X.

Tabela X.

Kapitalizirane obresti v % presežka vlog nad dvigi	Število posojilnic	V %
25 %	119	29
26— 50 %	102	24·8
51— 75 %	45	10·9
75—100 %	30	7·3
nad 100 %	46	11·2
presežka ni	59	16·8
Skupaj .	411	100

Pri 190 posojilnicah, t. j. 46·2 % vseh, presegajo pripisane obresti za polovico čisti previšek novih vlog oz. obstoji letni vložni prirastek zgolj iz kapitaliziranih obresti. V prvo skupino, ki šteje 119 posojilnic, spadajo zlasti one večje v mestih in premožnih podeželskih trgih. — Izplačane obresti hran. vlog znašajo skupno 2,119.297 Din t. j. 4·1 % celokupne vsote 516 milj. Din, ki obremenjuje hranilniško poslovanje v letu 1926. Tudi ta majhni odstotek je častno znamenje o storjeni poglobitvi smisla za varčevanje.

Če od celokupne vsote vlog koncem l. 1926 odštejemo celotni prirastek v tem letu in prištejemo previške dvigov, vidimo da so se v l. 1926 proti l. 1925 vloge povisale za 19·4 %; večji del tega odstotka odpade seveda na velike združne zavode v Ljubljani, Mariboru in Celju, pri manjših posojilnicah je prirastek manjši. Celotna vsota pripisanih obrestij znaša eno četrtno celotnega prirastka na vlogah. (Dalje prih.)

J. G.

Ob dvajsetletnici trgovske šole v Ljubljani.

S koncem šolskega leta 1927/28 obhaja trgovska šola v Ljubljani svoj dvajsetletni jubilej. Na predlog dr. Krek-a je bilo v seji bivšega kranjskega deželnega zbora dne 28. marca 1908 soglasno sklenjeno, da se ustanovi v Ljubljani dvorazredna slovenska trgovska šola s pripravljalnim razredom, oz. s specialnimi tečaji. Nujnost razmer je narekovala dr. Kreku njegov predlog, ker je spoznal, da trgovcu ne zadošča le praktična izobrazba, ampak da mu je potrebna tudi teoretična strokovna šola. Že leta 1901. je tedanja Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko v seji dne 12. januarja sklenila ustanoviti višjo trgovsko šolo. Vendar pa

je ostalo samo pri sklepu, kar je bilo bržkone tudi prav, ker bi radi pomanjkanja učnih moči, učnih knjig in drugih učnih pripomočkov ne bilo mogoče ustanoviti v Ljubljani višje organiziranega slovenskega trgovskošolskega zavoda. Od leta 1901. do 1908. je vprašanje, ali naj bi se tak zavod ustanovil ali ne, utihnilo. Leta 1908 pa je dr. Krek prodril s svojim predlogom, da se ustanovi v Ljubljani slovenska trgovska šola s posebnimi tečaji. Na podlagi tega sklepa je bila organizacija in otvoritev šole poverjena g. Bogumilu Remcu, prvemu ravnatelju trgovske šole. Sredi novembra 1908 se je otvorila Slovenska trgovska šola v Ljubljani

kot institucija deželnega odbora kranjskega; k vzdrževalnim stroškom so pa prispevali ministrstvo za uk in bogočastje, Trgovska in obrtniška zbornica ter mestni magistrat ljubljanski. Prvo leto je bil otvorjen pripravljalni razred in združni tečaj, s čimer je bil položen temeljni kamen slovenskemu trgovskemu šolstvu.

Ravnatelj g. Bogumil Remec kakor tudi vsi člani učiteljskega zbora Slovenske trgovske šole so se z največjo požrtvovalnostjo lotili dela in z velikim trudom orali ledino slovenskega trgovskega šolstva. Ker ni bilo knjig in ker so manjkali tudi drugi učni pripomočki, so učitelji Slovenske trgovske šole pridno prijeli za peresa in sestavili skripta, ki so nadomeščala knjige in, ki se za nekatere predmete še danes uporabljajo na vseh trgovskošolskih zavodih v Sloveniji. Veliko truda je zahtevalo spisovanje novih učnih pripomočkov, zlasti ker je bilo treba šele ustvarjati slovensko trgovsko terminologijo, vendar je vsakdo rad delal, ker se je zavedal, da koristi s tem gospodarski izobrazbi in vzgoji svojega naroda. Trudapolno delo ni ostalo brez uspeha. Kakor so sicer mnogoteri z nezaupanjem gledali novoustanovljeni zavod, tako so tudi ravno isti kmalu izpremenili svoje mišljenje, ko so prvi absolventi odhajali iz šole in vstopili v praktično delo. „Absolventi so zrcalo strokovne šole“, tako se je glasila in se še vedno glasi deviza trgovske šole. Zato se polaga ves čas obstoja zavoda največja pažnja na to, da prihajajo v prakso res dobro usposobljeni absolventi. Ta namera je vedno dobro uspela. Kjerkoli so vstopili absolventi Slovenske trgovske šole v službo, povsod so izvrševali svoja dela v popolno zadovoljnost delodajalcev, ki se zelo pohvalno izražajo o njihovi uporabnosti. Šola je hitro in čim dalje bolj pridobivala na renomeju, ker absolventi naslednjih let niso za-

ostajali za onimi prejšnjih let, in danes vživa Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani najboljši sloves. Po preobrati je namreč Slovenska trgovska šola prešla z dnem 1. junija 1920 leta v državno upravo pod naslovom Državna dvorazredna trgovska šola, ki torej ni nič drugega kot avtomatično nadaljevanje Slovenske trgovske šole, vsled česar so absolventi(nje) Slovenske trgovske šole isto kot absolventi(nje) Državne dvorazredne trgovske šole. Na oboje je zavod ob svoji dvajsetletnici ponosen, ker so se vsi dobro izkazali.

Združni tečaj je dovršilo v 14. letih (radi vojne se niso otvorili tečaji v letih 1914/15 do inkluze 1919/20) 373 udeležnikov, od katerih se mnogi zelo odlikujejo kot organizatorji in delavci na združnem polju, kot člani načelstev in nadzorstev ter kot vodilni uradniki kreditnih in pridobitnih zdruag.

Ko so bile končane vojne grozote in smo z največjim navdušenjem pozdravili svojo novo državo, je med tolikimi drugimi zadevami stopilo z veliko silo v ospredje tudi vprašanje trgovskih strokovnih šol. Od svoje ustanovitve pa do leta 1919. je ostala namreč Slovenska trgovska šola v Ljubljani prvi pa tudi edini slovenski trgovskošolski zavod, ki novonastalim razmeram in potrebam ni mogel več zadoščati sam. Vsled tega je postala zadeva ustarovitve novih trgovskih šol nujna. V tem momentu se je pokazala zopet velika važnost Slovenske trgovske šole, ki je izorala ledino in je imela že desetletno prakso za seboj. Tedanji poverjenik za uk in bogočastje, blagopokojni g. dr. Karel Verstovšek, se je dobro zavedal, da bo Slovenska trgovska šola v Ljubljani matica vsega drugega trgovskega šolstva v Sloveniji in da bo napredek trgovskega šolstva najbolj zasiguran, če se opre na bogate skušnje Slovenske trgovske šole. Ravnatelja

g. Jos. Gogala je vsled tega imenoval referentom in nadzornikom za trgovsko šolstvo v Sloveniji in mu naročil, naj preštudira razmere in stavi predloge glede ustanovitve novih trgovskih šol. Hitro se je delalo takrat in kmalu je dozorel predlog, naj se ustanovita novi dvorazredni trgovski šoli v Mariboru in Novem mestu, nemška dvorazredna trgovska šola v Celju pa naj se preseljuje v slovensko. G. dr. Verstovšek je predlog v celem obsegu sprejel in naročil g. Gogali, naj gre v imenovane kraje, ustanovi šole in poišče potrebno učiteljstvo, katero naj predlaga v imenovanje. Z veliko naglico je izvršil g. Gogala prevzeto nalogo in že s šolskim letom 1919/20 so delovale vse tri nove slovenske trgovske šole. Organizacijski statut in učni načrt, ki je veljal za ljubljansko trgovsko šolo, se je uveljavil tudi za nove trgovske šole.

S tem pa načrt g. Gogale še ni bil izčrpan. Kakor hitro so dvorazredne trgovske šole lepo funkcijonirale, je predlagal g. dr. Verstovšku, naj se ustanovi v Ljubljani trgovska akademija in je svoj predlog utemeljil z novo nastalimi potrebami. Tudi ta predlog je g. poverjenik takoj akceptiral, nakar so se vršile ankele za ustanovitev trgovske akademije v Ljubljani, katerih se je udeleževal tudi g. Gogala, ki je imel glavni referat in katerega je anketa naprosila, naj izdela organizacijski statut in učni načrt. Tudi to delo je bilo hitro izvršeno in s šolskim letom 1920/21 se je že otvorila trgovska akademija v Ljubljani. Trgovska šola v Ljubljani je torej tudi pri ustanovitvi trgovske akademije v Ljubljani močno aktivno sodelovala, vsled česar se mora smatrati kot matica vsega slovenskega trgovskega šolstva.

Slovenska trgovska šola je posvetila po svojem ravnatelju g. Gogali pozornost tudi trgovskim nadaljevalnim šolam. Ker se je pri inšpekciji pokazalo, da na mnogih tr-

govskih nadaljevalnih šolah poučujejo učitelji, ki nimajo potrebne strokovne izobrazbe, je Slovenska trgovska šola priredila ob počitnicah 1919. leta tečaj za učitelje na trgovskih nadaljevalnih šolah, katerega je vodil g. Gogala in so sodelovali učitelji Slovenske trgovske šole v Ljubljani.

Državna trgovska šola v Ljubljani je hotela napraviti v šolskem letu 1927/28 v organizatoričnem oziru še en korak naprej in je predlagala Gremiju trgovcev v Ljubljani, naj se trgovska nadaljevalna šola v Ljubljani podredi Državni trgovski šoli, ker je samoposebi razumljivo, da so za poučevanje na trgovskih nadaljevalnih šolah v prvi vrsti poklicani tisti, ki so po svojem poklicu za to kvalificirani. Da je bil navedeni predlog čisto naraven in v stvari sami utemeljen, dokazuje že dejstvo, da so trgovske nadaljevalne šole povsod podrejene in priključene ali trgovski akademiji ali dvorazredni trgovski šoli, kjer se le višje organizirani trgovskošolski zavodi nahajajo, samo Ljubljana dela izjemo. To je bilo treba pripomniti, ne da bi se pri tem kritiziral Gremij trgovcev, ki je stavljeni predlog odklonil.

H koncu naj bo omenjena še nova organizatorična namera Državne trgovske šole v Ljubljani, ki hoče postati posredovalka — seveda brezplačna — za službe svojim absolventom in absolventinjam. Da se bo načrtani namen mogel dosegati, prosi šola vse svoje absolvente in absolventinje, da vedno sproti obveščajo ravnateljstvo, kadar zvedo, da je kje kakšno mesto prazno, in da pri vsaki priliki priporočajo za sprejem v službo absolvente in absolventinje Državne trgovske šole v Ljubljani. Ker je gotovo, da se bodo imenovani(e) radi(e) odzvali(e) zgornjemu vabilu, se z veliko verjetnostjo pričakuje, da bo Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani z velikim uspehom dosegala tudi ta povsem socialni smoter.

Naše posojilnice in posojila občinam.

Nizka obrestna mera naših podeželskih posojilnic je zadnji čas postala vabljiva za občine. Vedno številnejši postajajo slučajji, da se občine oglašajo pri posojilnicah s prošnjo za kredit. Naše posojilnice si niso prav na jasnem, kako naj se ravnaajo v teh slučajjih.

Za kredit smo dobri, za jamstvo ne.

Predvsem je treba ugotoviti, da občine sicer želijo dobiti posojilo od posojilnice, ne želijo pa in tudi ne morejo postati člani posojilnice. Nadzorstvena oblast, oblastni odbor ljubljanski je z okrožnico od 30. maja 1928 še posebej opozoril občine, da ne smejo prevzemati pri posojilnicah za vse člane določenega neomejenega jamstva.

Proti pravilom.

Radi tega dovolitev posojila občini ni v skladu s striktnim predpisom pravil. Pravila določajo, a) da se posojila dajejo le zadružnikom, b) da je zaveza zadružnikov neomejena v smislu postave z dne 9. aprila 1873 drž. zak. št. 70. Jasno je torej, da občina ne more dobiti kredita, ako ne postane član in ne prevzame s tem za vse člane predpisanega neomejenega jamstva. To pa ji brani nadzorstvena oblast.

Stališče nadzorstvene oblasti je utemeljeno ravno s tem, da bi hranilnica in posojilnica, za katero jamči neomejeno občina, postala v bistvu glede jamstva občine enaka regulativnim hranilnicam poleg neomejene zaveze članov - posestnikov.

Proti namenu.

Dovolitev kredita občini ni v skladu z bistvenim namenom rajfajzenske posojilnice. Posojilnica ima namen razmere svojih članov

zboljševati s tem, da jim preskrbuje v gospodarstvu potrebna denarna sredstva. Mišljeni so torej v teh pravilih manjši krediti le za gospodarske potrebe in le na krajše roke. Krediti občinam pa so običajno srednje ali dolgoročni. Krediti občinam so običajno tudi tako veliki, da niso v nobenem pravem razmerju z vlogami, s katerimi razpolaga posojilnica. Ako bi posojilnica dovolila večje posojilo občini na daljši rok, bi prišla v položaj, da bi morala odklanjati poznejša nujna kratkoročna posojila članom. Posojilnica bi si torej sama onemogočila izvrševanje bistvenega namena.

Kjer nalagajo denar, naj dobivajo tudi posojila.

Še en razlog, ki bo neutemeljenost občinskih posojil pojasnil, pa je ta - le: Občine ne smejo nalagati in dejansko tudi ne nalagajo svojega denarja v rajfajzenske posojilnice, čeprav bi bil denar v njih radi neomejene zaveze popolnoma varen. Po obstoječih predpisih imajo občine nalagati odvišne denarje v pupilarno varne zavode, v regulativne hranilnice in ev. v oblastni denarni zavod. Zato je pravilno, da tisti zavodi, v katere se občinski denarji stekajo, dovoljujejo tudi občinska posojila. In je tudi med bistvenimi nameni regulativnih hranilnic dovoljevanje popolnoma varnih posojil ustanovam javnega prava kot so občine.

Obča korist.

Za utemeljitev občinskih posojil pri naših posojilnicah se navaja, da s tem delujejo v splošno korist, ako dovoljujejo občinam posojila po nizki obrestni meri. Napram temu ugotavljamo, da imajo posojilnice skrbeti najprej za koristi svojih članov, s cenanim kreditom za njihovo gospo-

darstvo. Imajo pa tudi več kot dovolj prilike in več kot dovolj prošelj, da lahko s podporami koristijo javnim interesom. Treba pa je pri tem opozoriti, da če se že dovoljujejo podpore, se imajo dovoljevati podpore predvsem za občekoristne gospodarske svrhe in sicer za take gospodarske svrhe, ki pridejo najbolj v korist članom posojilnice.

Da se obide zakon.

Posojilnice navajajo, da one ne bi dale posojila naravnost občini, ampak da bi dovolile posojilo na ime župana in proti poroštvu občinskih svetovalcev. Tudi to ni dovoljeno. Dejstvo je, da je posojilo namenjeno za potrebe občine. S tem, da se dovoli na ime župana, se hoče le obiti striktna določba pravil in zakona. Kar se pa dela proti zakonu in pravilom, gotovo ne more biti v skladu z namenom rajfajzenske poso-

jilnice. Zadržna zveza kot revizijska oblast mora take korake grajati.

Sicer pa tudi ne bi bilo v interesu župana in občinskih svetovalcev, da so napram posojilnici vezani za visoko in dolgotrajno občinsko posojilo, ko morajo vendar vedeti, kako hitro se lahko spremenijo politične razmere v občini in koliko nevarnost v slučaju take spremembe predstavlja za nje osebna obveznost za občinsko posojilo.

Kar smo tu navajali glede občinskih posojil, velja vsaj v glavnih potezih tudi za posojila drugim javno-pravnim ustanovam, osebam in zavodom. Okrajni ces'ni odbori, konkurenčni odbori, (ki niso niti pravne osebe) krajni šolski odbori, cerkve itd., naj iščejo svoja posojila po legalni poti in s potrebnimi dovoljenji nadrejenih oblasti pri onih zavodih, kjer morajo po predpisih nalagati svoj denar. To pa nikoli niso rajfajzenske posojilnice.

Mlekarsko zadržništvo na Danskem.

(Konec.)

Izboljšanje kakovosti in tržne vrednosti produciranega surovega masla: varstvena znamka.

Kakovost surovega masla je mogoče razložiti le z zelo natančnimi navodili, — pri katerih se ne moremo spuščati v podrobnosti — ki jih zadruga nalaga svojim članom v tem, kar zadeva pogoje trgovine, dobave itd. Zanima se tudi za pogoje mlečne produkcije same. Ko pride mleko v mlekarno, ga tehtajo od vsakega kmetovalca posebej in ga uvrstijo po kakovosti. Cena, ki jo zadruga plača kmetovalcu ni samo odvisna od množine, ampak tudi od kakovosti dobavljenega mleka (vedno bolj in bolj določajo vrednost po vsebini tolščobe). To je očitvidno vzpodbujalo kmetovalce, da so iskali najboljša sredstva za produkcijo. Važnost,

ki jo temu ukrepu pripisujejo, kakor tudi želja priti do pravilne in neizpodbitne sodbe o kakovostih dobavljenega mleka sta nagnili nekatere mlekarske zadruge, da so ustanovile posebna društva za analizo (preizkušanje) mleka.

Ko se jim je posrečilo organizirati v velikem produkcijo surovega masla, priznana po kakovosti ter enotne vrste, so danski kmetovalci že zgodaj poskrbeli, da so zavarovali uspehe svojega truda z enotno embalažo in znamko. L. 1900 se je ustanovila posebna zveza z namenom, da oskrbi vsemu danskemu surovemu maslu uradno varstveno znamko. L. 1906 so bile že skoraj vse mlekarnе pri tej Zvezi. Znamka „Lur Brand Danish Butter“ je bila registrirana na Danskem, v Angliji ter Nemčiji. Z zakonom

iz l. 1906, izpremenjenim l. 1911, je zveza dosegla, da je znamka postala obvezna za vse surovo maslo, določeno za izvoz (pastelizirano in, ki nima nad 16 % vode). Ker je dosegla svoj namen, je bila zveza razpuščena.

Vsaka mlekarne, ki ji je dovoljeno posluževati se uradne znamke, dobi številko, ki mora biti natisnjena na sodčkih za surovo maslo, določenih za izvoz. Na ta način je v slučaju reklamacije takoj mogoče določiti njegov izvor. Mlekarne so razen tega podvržene tudi kontroli državnih izvedencev, ki jim morejo odtegniti pravico do znamke, če je njeno surovo maslo pod določeno kakovostjo.

Cene in izvozne zadrage.

Razvoj mlekarne in pa po njih uvedena sredstva so izboljšala pogoje za produkcijo in povečala tržno vrednost produktov. Združeni danski kmetovalci so morali še uravnati razprodajo in izvoz svojih produktov: 1) z direktnim sodelovanjem pri določevanju cen, 2) z ustvarjanjem svojih lastnih izvoznih organizacij.

V začetku so se trgovci s surovim maslom preskrbovali pri kmetovalcih na podlagi letnih pogodb. Ta način pa ni bil zadovoljiv. Pogodba je določevala stalno ceno in ni vpoštevala sprememb v ceni tekom leta. V slučaju višjih cen so bili kmetovalci vezani na pogodbe, od njih niso imeli nobenih koristi. V slučaju nižjih pa nasprotno so se trgovci prizadevali z odbitki na cenah nadomestiti svojo izgubo in so se izgovarjali ali na nezadostno težo ali pa na slabo kakovost. Nato je bilo sklenjeno vpeljati tedensko notiranje. Predvidevana cena je bila določena po resničnih cenah prejšnjega tedna, zmanjšana ali zvišana vsled sprememb, ki so se predvidevale radi angleškega povpraševanja ter danskih, irskih, francoskih in drugih ponudb. Osnovni ceni, ki je bila

tudi določena, je bilo mogoče dodati povišek za izredno kakovost. Toda ta povišek je vsled konkurence trgovcev med seboj postal splošen in to je pokvarilo cel sistem. Povišek, ki ni bil več odvisen od kakovosti, se je ustalil v uredbi tečajev in nato tudi v osnovni ceni. Kmetovalec je imel bolj kot kdaj občutek, da se z njim ne ravna pravično in da je odvisen od milosti trgovcev, ki jim ni mar ne njegovo delo, ne življenje in, ki strme za tem, da čim bolj izrabijo v svojo lastno korist spremembe na trgu.

V avgustu 1912 so se mlekarne zadrage odločile vpeljati lastno notiranje in so zato postavile odbor, ki deluje poleg prejšnjega trgovskega. Po nekaj letih boja za nadvlado v določevanju cen je l. 1915 prišlo do sporazuma, ki je z njim prišlo do sodelovanja med obema in ki je pripravil vpeljavo današnjega načina, obstoječega od l. 1920. Vsak teden poišče vsak odbor, tisti trgovcev kot kmetovalcev, svojim lastnim poizvedbam odgovarjajočo ceno. Nato se skupno sporazumejo.

Izvozne zadrage so organizacije mlekar-skih zadrug. Razmerje med njimi in posameznimi mlekarskimi zadrugami je, kakor tudi njih delovanje, podobno razmerju, ki je med posameznimi kmetovalci in lokalnimi zadrugami, in delovanju teh. Lokalne mlekarne zadrage se zavežejo dobavljati vso produkcijo izvoznim zadrugam, čije člani so. Pogodbe so splošno veljavne eno leto in jih je mogoče odpovedati v šestmesečnem roku. Uprava izvozne centrale je v rokah zastopnikov lokalnih zadrug, ki so izvoljeni neposredno od kmetovalcev.

Izvozne zadrage za surovo maslo so začeli ustanavljati šele po l. 1894. Njihovo gibanje se je postopoma razvilo. Leta 1911 jih je bilo 7, in so oskrbovale 167 % vsega izvoza surovega masla, l. 1914 pa že 203 %. L. 1922 jih je bilo že enajst, ki so obsegale

546 združnih mlekar (1/3 vseh mlekar) in so imele v rokah precej več nego 1/3 (38·8 %) vsega izvoza.

Vse te centrale delujejo ločeno ena od

druge, razen ene pa omejujejo vse svoj delokrog na ozemlje, ki jih obdaja. Za zastopanje skupnih interesov in vprašanj pa so se l. 1918 združile v posebni zvezi.

© © © VPRAŠANJA IN ODGOVORI © © ©

Vprašanje 22: Nek naš dolžnik bi rad odpredal od svojega posestva dve parceli bremen prosto. Na posestvu sta vknjižena njegov oče in mati na prvem mestu za užitek, na drugem mestu pa posojilnica za svojo terjatev. Odbor je sklenil, da se dovoli bremen prosti odpis le pod pogojem, če oče in mati dasta popolnoma izknjižiti pravico do užitka, toda stara dva tega načeta storiti, pač pa sta pripravljena dovoliti posojilnici prednostno pravico tako, da bi bila posojilnica vknjižena na prvem, a ona dva na drugem mestu. Ali bi se položaj posojilnice kaj poslabšal, če ostaneta oče in mati še nadalje vknjižena za njo na drugem mestu?

Odgovor: Za posojilnico je pravno vse eno, če dovolita oče in mati, da se njuna

pravica do užitka popolnoma izknjiži ali pa se vknjiži še le na drugem mestu za posojilnično terjatvijo. Do praktičnega pomena bi to moglo priti v slučaju eksekutivne prodaje dotičnega obremenjenega posestva. Če bi bila posojilnica v takem primeru vknjižena na prvem mestu, bi se izkupiček najprej porabil za pokritje njene terjatve. Še-le če bi od izkupička po pokritju posojilnične terjatve kaj preostalo, bi pripadlo vknjiženima prevžitkarjema. Če bi pa ne preostalo ničesar, bi preužitkarja za svojo pravico sploh nič ne dobila. Iz tega vidite, da je za posojilnico popolnoma brez pomena, ali se pravica do preužitka popolnoma izknjiži ali pa se vknjiži še le za posojilnično terjatvijo na drugem mestu.

□ | □ | □ | □ ZADRUŽNIŠTVO. □ | □ | □ | □

Zadrugam! Več posojilnic je dobilo poziv od davčnih okrajnih oblastev, da naj predložijo podatke o skupni svoti obresti hranilnih vlog oz. vlog v tekočem računu za prvo poletje 1928, ali pa, če to ni mogoče, skupno svoto obresti hranilnih vlog v celem letu 1927, ter nas je vprašalo, če so dolžne davčnemu okrajnemu oblastvu odgovoriti. Ker potrebuje davčna oblast dotične podatke v statistične svrhe, svetujemo posojilnicam, da ji prostovoljno ustrežejo in podatke pošljejo.

Glavni Zadrudni Savez v Beogradu je imel dne 17. junija t. l. svojo glavno skupščino, na kar se je vršil zadrudni kongres.

Na glavni skupščini je glavni tajnik dr. Prohaska podal poročilo o delovanju saveza v preteklem letu, na kar je bil odobren računski zaključek za preteklo upravno leto, upravnemu in nadzornemu odboru pa je bila podana razrešnica. Tajnik Zadrudne zveze v Ljubljani g. Ant. Kralj, je poročal o načrtu novega zadrudnega zakona povdarjajoč pri tem potrebo, da dobimo kmalu jedinstven

zakon za vso državo, ki naj stopi na mesto sedanjih 4 različnih zakonov. Sprejeta je bila resolucija, ki poziva Glavni zadružni savez, da čimprej predloži vladi načrt novega zakona, za katerega končno redakcijo naj se skliče v Zagreb posebna konferenca, (ki se je vršila potem v času od 3. do 6. julija). Ta načrt naj služi vladi kot podlaga za nadaljno delo in se vlada naproša, da ga po izvršenem pregledu predloži narodni skupščini v odobrenje.

Narodni poslanec g. Vlado Pušenjak je poročal nato o noveli k zakonu o poljoprivrednem kreditu. Resolucija, ki jo je stavil referent in ki je bila sprejeta, zahteva, da se vstvari možnost, da morejo obstoječe zadružne organizacije v večji meri nego dosedaj biti deležne kreditov iz državnih sredstev.

Na kongresu, ki je zatem sledil, se je največ razpravljalo o zakonu za kmetijske zbornice. Referent se je v imenu srbske kmetijske družbe izjavil proti takojšnjemu osnovanju takih zbornic, češ da naj bodo zbornice nekak zaključek širokopotezne kmetijske zakonodaje. Za enkrat naj bi posle kmetijskih zbornic prevzeli oblastni odbori. V nadaljni debati so bila izražena zelo različna mnenja, v glavnem pa se je vendar največ govornikov izrazilo za ustanovitev teh stanovskih organizacij. Koncem razprave je bila izdelana in sprejeta resolucija, naj se kmetijske zbornice osnujejo čimprej.

Točilna pravica konsumnih društev. Veliki župan mariborske oblasti je nekaterim konsumnim zadrugam (kmetijskim društvom) odklonil ponovno dovoljenje za točenje alkoholnih pijač v njihovih poslovnih prostorih. Prvo delavsko konsumno društvo v Ljubljani, ki je prosilo za tako dovoljenje za neko svojo poslovalnico na Štajerskem, je bilo tudi odbito. Zadruga je hotela v tej stvari doseči principijelno rešitev in se je

zato proti odločbi velikega župana pritožila na ministrstvo notranjih del.

Ministrstvo notranjih del je nato z odlokom z dne 28. marca 1928, št. 7622 izreklo, da je pritožba opravičena, odredba velikega župana pa da je bila nepravilna.

V svojem odloku pravi ministrstvo: Iz pravil je razvidno, da je prvo delavsko konsumno društvo v Ljubljani gospodarska zadruga. Gospodarske zadruge so institucije, ki gospodarsko podpirajo svoje člane ter z nakupovanjem vsakovrstnih potrebščin in z razdeljevanjem teh potrebščin med člane ne iščejo lastnega dobička, ampak le obrambo članov od gospodarskega izkoriščanja. To pomenja, da je ekonomska zadruga lastno gospodinjstvo članov in da je kot taka prvovrstna družabna asocijacija.

Člena 16. in 41. pravilnika o gostilnah, kavarnah in ostalih trgovinah z alkoholnimi pijačami niti z jedno besedo ne izključujeta ne zadrug ne kakšne druge oblike javnih udruženj, ampak postavljata samo ta pogoj, da so ta udruženja družabne asocijacije, ne pa pridobitne, t. j. da društvo toči pijačo v režiji, toda ne z dobičarskim namenom.

Zaključene društvene prostore, ki jih omenja člen 16. pravilnika, morejo imeti tudi zadruge, ako imajo tak značaj.

Pod zaključenimi društvenimi prostori se razumevajo tudi taki, ki so namenjeni izključno za uporabo članov društva. Tudi predmetna zadruga ima tak prostor, za katerega je prosila dovoljenje za točenje pijač samo svojim članom. Ker ima zadruga namen oskrbovati svoje člane z vsemi potrebščinami, zato se tudi ona lahko koristi s predpisom iz točke d) člena 16. pravilnika.

Tridesetletnica češke osrednje zveze kmetijskih zadrug. Osrednja zveza kmetijskih zadrug je največja češka zadružna zveza. Ustanovljena je bila leta 1896 kot društvo, z gospodarskim poslovanjem se je

pričela baviti šele l. 1897. Tako je sedaj minilo trideset let njenega delovanja. Zveza je imela koncem leta 3096 članic, kar znaša eno petino vseh zadrug v češko slovaški republiki, oziroma eno tretjino kmetijskih. Od teh 3096 zadrug je 1711 rajfajznovk, ki jih Čehi nazivljajo kampelička. Osrednja zveza je tudi denarna centrala za svoje zadruge in v tem tiči izvor njene moči. Glede denarnih sredstev, ki z njimi dela moremo zvezo staviti na stran velikih čeških bank. Iz tega se vidi, da imajo kreditne zadruge, kot denarni zavodi kmetovalcev, velik pomen v gospodarskem življenju čehoslovaške republike, kljub temu, da je država sama industrijsko zelo razvita. V prejšnjem času je bila osrednja zveza tudi blagovna centrala. Ko pa je leta 1924 bil sprejet zakon o zaščiti vlagateljev, ki določa, da morajo pri denarnih zavodih biti denarni posli ločeni od blagovnih, je bila zveza preorganizirana. Opustila je blagovne posle, ki jih je prevzela v ta namen ustanovljena „Koope-rativa“. Ogromen obseg „Koope-rative“ kažejo sledeče številke. Leta 1927 je prodala 65.845 vagonov kmetijskih potrebščin (od tega 19.403 vagonov umetnih gnojil, 43.991 vagonov premoga in stavbnega materiala, 2451 vagonov strojev, železa, olja, itd.) in 15.436 vagonov poljedelskih produktov.

Živilnoredska zadruga v Predosljih je ena izmed redkih zadrug, ki ima še svojo rodovno komisijo. Rodovna komisija redno pregleduje v rodovnik vpisano živino. Vsaka vas ima po enega zaupnika. Vpeljane so nagrade za pravilno nego bikcev in telic. Krave, ki dosežejo pri pregledih 24 točk in več, so proste skočnine. Zadruga je poskrbela, da je v občini zadostno število prvo-vrstnih bikov. Sploh zadruga vztrajno in požrtvovalno vrši delo za pospeševanje in zboljšanje živinoreje v občini. Načelstvo Zveze je z ozirom na to pri obravnavanju

revizijskega poročila sklenilo, da se izreče v imenu zadružništva celemu odboru zahvala in priznanje za vztrajno, požrtvovalno in vzorno delo.

Posojilnica v Zdolah je po ugotovitvi zadnje revizije odpisala v celoti razmeroma veliko vojno posojilo, je pokrila vso izgubo, ki ji je nastala vsled naložbe pri „Verbandu“ v Gradcu in je po previdnem in vestnem poslovanju postala eden najboljših denarnih zavodov na Posavju. Z ozirom na to je načelstvo Zveze pri obravnavanju revizijskega poročila izreklo pohvalo in priznanje za ne-sebično zadružno delo celemu načelstvu, zlasti pa izredno požrtvovalnemu odborniku Ivanu Črnogi.

Nemško zadružništvo v naši državi. Osrednja kmetijska posojilnica (Landwirtschaftliche Zentraldarlehenskasse) v Novem sadu je denarna centrala nemških zadrug v naši državi. Ustanovljena je bila l. 1927. in je prevzela posle bivšega kreditnega oddelka „Agrarie“, t. j. nemške zadružne zveze. Iz poročila o njenem poslovanju posnemamo, da je imela koncem leta 1927 83 članic z 7112 zadružniki. Deleži znašajo Din 222.700, vloge Din 8.027.074.—, bančni krediti Din 5.281.453.—. Čistega dobička je imela posojilnica Din 22.965.—. Vkljub temu, da je zadruga navezana v veliki meri na izposojila, so uspehi njenega delovanja zelo ugodni. Nemško zadružništvo je sploh navezano na izposojila. Hranilnice in posojilnice so imele hranilnih vlog Din 29.250.301.—, dale pa so posojil Din 34.985. 610.—. Vso razliko morajo, ker so lastna sredstva premajhna, kriti z izposojili. Izgleda pa, da nemški kmetje ne nalagajo prihrankov v prvi vrsti pri svojih zadrugah, ker drugače bi hranilne vloge pač morale biti večje. Posebnost pri nemških zadrugah je, da imajo vpeljane obvezne hranilne vloge za člane. To varčevanje sloni na tedenskem vplačevanju naj-

manj Din 5.— skozi pet let let in obenem je vsak član zavarovan. Obvezne vloge znašajo sedaj pri osrednji posojilnici dinarjev 2.828.354.—, t. j. nad $\frac{1}{3}$ vseh vlog, in so bile zbrane tekom 2 let. Na ta način upajo priti do zadostnih kapitalov in postati od bančnih kapitalov neodvisni. Omeniti moramo še delovanje „Agrarie“ kot blagovne centrale, ki jo lahko stavimo kot vzor drugim blagovnim centralam v naši državi. V letu 1927

je bilo po njej prodano 1470 vagonov pšenice in koruze (l. 1926 pa celo 3155), nabavljeno pa 960 vagonov umetnih gnojil, razen tega pa še mnogo semen, poljedelskih strojev itd. Nemci so si v kratkem času sami ustvarili s sistematičnim delom trdno gospodarsko organizacijo, ki jim bo služila tudi kot opora v političnem in kulturnem življenju. Njihovo delo naj bo vzgled tudi nam.

◎ ◎ ◎ ◎ ◎ GOSPODARSTVO. ◎ ◎ ◎ ◎ ◎

Pasivnost naše trgovske bilance. Izvoz iz naše države že drugo leto stanovitno pada. Dočim je znašal v prvem četrtletju 1926 1.767 milijonov Din, je znašal lansko leto v istem času 175 milijonov, letos pa celo 400 milijonov manj kot leta 1926. Vzrok tega so predvsem slabe letine v zadnjih dveh letih. Pšenico in koruzo smo preje izvažali, sedaj moramo pšenico deloma celo uvažati. Če ne bi porastel izvoz lesa, bi bil položaj še neugodnejši. Na drugi strani pa se je zvišal uvoz tako, da je trgovska bilanca v prvem četrtletju za več nego pol milijarde pasivna in zna postati do avgusta pasivna še za pol milijarde. Edino upanje za izboljšanje moramo pričakovati od izvoza žita, ki pa je seveda odvisen od dobre letine. Nevarnost je, da bi pasivnost trgovske bilance neugodno vplivala na našo plačilno bilanco in na stabilnost dinarja. Trajno izboljšanje bo nastopilo le, če zvišamo produktivnost našega gospodarstva, kar nam bo omogočilo tudi zvišanje izvoza.

Zadolžitve kmetovalcev v Jugoslaviji. Konferenca gospodarskih strokovnjakov v Beogradu, sklicana od ministrstva za poljedelstvo, se je bavila 18. junija t. l. z vprašanjem kmetijske zadolžitve. Stanje vseh kmetijskih dolgov znaša po podatkih ministrstva

za trgovino in obrt manj nego 3 milijarde dinarjev, dočim znaša vrednost od kmetijstva uporabljane zemlje skupaj z mrtvim in živim inventarjem okrog 70 milijard. Zato je na konferenci prevladalo mnenje, da o prevelikem zadolženju jugoslovanskega kmeta ne more biti govora, saj dolgovi niso niti 5% vsega kapitala v kmetijstvu. Obstoje pa v nekaterih krajih (Srbiji) dolgovi, ki so nevarni radi visokih obresti in radi rokov, pa tudi zato, ker so napravljeni v neproduktivne svrhe. Nekateri so na konferenci povdarjali, da je zaščita, ki jo zakon daje srbskemu kmetu (menična nesposobnost in določba, da se kmetu del njegovega posestva ne sme prodati), kriva veliki kreditni stiski v Srbiji. Konferenca je bila zaključena z zahtevo, da država predvsem skrbi za izboljšanje poljedelskega kredita, ter, da izpopolni zakonske določbe o oderuštvi. Odločno pa je odsvetovala moratorij, ki bi imel edino le to posledico, da poslabša kmetovo kreditno sposobnost.

Industrijske rastline v Jugoslaviji. Ministrstvo poljedelstva je zbralo podatke o gojenju industrijskih rastlin v naši državi. Iz teh vidimo, da je bilo l. 1927 obdelanih (v oklepajih so številke za leto 1926) s sladkorno repo 41.211 ha (34.764), z lanom

12.249 (12 200) z konopljo 32 335 ha (27.677) z makom 5.139 ha (5 367), s tobakom 10.966 ha (15.178 ha), s hmeljem 37.758 (17.150 ha). Opazimo, da dve najvažnejši industrijski rastlini, hmelj in sladkorna repa, zavzemata l. 1927 veliko večjo površino kot prej, nasprotno pa je pri tobaku površina manjša. Propadanje kulture tobaka ima svoj vzrok v monopolnem sistemu, ki je pri nas v veljavi. Monopolna uprava plačuje tobak brez razlike na kakovost. Ker pa so te cene nizke, producenti tobaka opuščajo sajenje, oziroma ne gledajo, da bi izboljšali njegovo kakovost. Ker je pridelovanje tobaka važno posebno za pasivne kraje v naši državi, je potrebno, da država v tem oziru napravi ukrepe, ki bi omogočili zvišanje in izboljšanje produkcije tobaka in zagotovili kmetovalcem primeren dohodek.

Jubilejna kmetijska razstava. Kmetijska družba bo v proslavo 160-letnice svojega obstoja priredila od 1. do 10. septembra t. l. kmetijsko razstavo. Namen te razstave bo pokazati: 1.) delovanje in razvoj Kmetijske družbe od začetka do danes; 2.) njen vpliv na razvoj posameznih kmetijskih panog v Sloveniji kakor tudi na naše kulturne zavode; 3.) celotno sliko kmetijske produkcije po okrajih Slovenije; 4.) strokovno poučno smer z namenom navajati kmetovalce kako naj gospodarijo, da dosežejo od svojih kmetij večje dohodke; 5.) pomožne oddelke, ki naj predložijo, kako služijo našemu kmetijstvu in kako se izrabljajo pridelki naše zemlje.

Sprememba pravil in zakona o Narodni banki. Izredni občni zbor delničarjev Narodne banke, ki se je vršil 8. t. m., je sklenil razne spremembe pravil in zakona v Narodni banki. Namen teh sprememb je, da postane banka neodvisnejša od države,

kakor so to zahtevale angleške finančne skupine kot pogoj za novo posojilo, ki ima služiti za stabilizacijo dinarja. Banka bo morala omejiti dajanje kreditov državi. — Celokupni obtok bankovcev izdanih od Narodne banke bo moral biti krit z eno tretjino v zlatu, zlatih devizah in v malem delu tudi v srebru. Posebnost novih pravil je, da bo Narodna banka smela dajati kredite tudi na menice kmetovalcev in sicer največ eno četrtino vsote vseh kreditov, ki jih daje trgovini in industriji. Zapadlost teh menic bo smela znašati največ 9 mesecev. — Delniški kapital je povišan na 240 milj. Din. — Nova pravila stopijo v veljavo, ko bo sprejet zakon o stabilizaciji in ko bo država plačala banki 4 milj. funtov.

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žlindra Din 120—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 kg Din 92— po 100 kg à Din 92—, kalijeva sol po 100 kg Din 170—, kostni superfosfat Din 128—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 285—; kostna moka Din 120—; mavec (gips) Din 40—; čilski soliter pri odjemu cele vreče Din 3.50, pri manjšem odjemu Din 3.75; nitrofoskal v pločevinastih bobnih Din 200—; cement dalmatinski Din 58—; cement trboveljski 62—; klajno apno Din 4—; lanene tropine Din 3.60; modra galica Din 7.45; žveplo Din 3.20. Pri vagonskem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja Mlatilnice s tresali in reto Din 4.100—; slamoreznice Din 1.700— do 2.000—; čistilnik 10 sit Din 1.500—; Plugi Din 500— do Din 940; reporeznica M. R. Din 550—; trijerji Din 2.000— do 3.500—; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200—; robkači Din 900—; sadni mlini Din 1.400— do Din 1.700—; brzoparilniki Din 1.400— do Din 2.800—; kosilni stroji Din 2.000—. Razen tega imamo na zalogi še vse vrste poljedelskih strojev.

prejeti!

Statistični pregled

poslovanja članic Zadružne zveze v Ljubljani za leto 1926.

Število vseh članic je znašalo 518. V tem številu je zapopadenih 38* zadrug, ki računskega zaključka niso poslale, oziroma so poslale pomanjkljive podatke.

Skupno število članov v tem pregledu izkazanih zadrug znaša 125.768. Povprečno odpade na eno hranilnico in posojilnico 269 članov, na nabavno in prodajno zadrugo 536, na mlekarско zadrugo 151, na živinorejsko zadrugo 54, na zadržno elektrarno 91, na stavbinsko zadrugo 57, na obrtno zadrugo 68, na kmetijsko-strojno zadrugo 64 in na posamezne izmed raznih zadrug 70.

Celokupni promet vseh zadrug je znašal Din 3.651,237.668·27. Vsota vplačanih deležev je znašala Din 3,970.354·72. Skupni rezervni zakladi Din 12,439.424·61, skupni čisti dobiček Din 3,979.844·08 in skupna zguba Din 778.464·24.

Napram prejšnjemu letu je število združnikov naraslo za 13.901 in vsota njihovih deležev pa za Din 658.604·05, celokupni promet vseh zadrug se je zvišal za Din 499,187.186·38. Hranilne vloge so narastle za Din 127,801.684·46, posojila pa so se pomnožila za Din 76,939.566·53. Rezervni zakladi so narastli za dinarjev 3,640.062·09. Čisti dobiček se je zvišal za Din 296.041·72.

Pri hranilnicah in posojilnicah odpade na vsako Din 1,892.698·89 hranilnih vlog, Din 1.976·39 deležev ter Din 28.502·27 rezerv; od posojil pa Din 1,156.791·61. Na vsakega člana pride povprečno Din 4.341·70 posojil.

Upravni stroški so znašali pri hranilnicah in posojilnicah 2·47^{0/00}, pri nabavnih in prodajnih zadrugah 10·49^{0/00}, pri mlekarških zadrugah 33·35^{0/00}, pri obrtnih zadrugah 22·21^{0/00} od prometa.

Obrestna mera pri hranilnicah in posojilnicah se je pri večini gibala za vloge med 4 1/2^{0/0} in 6^{0/0}, za posojila pa med 6^{0/0} in 8^{0/0}.

* 19 zadrug ne deluje, 5 zadrug je v likvidaciji, 3 so bile izključene, 2 še nista poslovali, 9 pa jih ni poslalo računskega zaključka; toraj skudno je 38 zadrug, od katerih nimamo podatkov.

I. Hranilnice in posojilnice	Število zadrug	Število poročil	Število zadrugnikov	Denarni promet	Hranilne vloge		Posojila		Tekoči račun z Zvezo		Upravni stroški	Gotovina	Stanje posojil	Naložen denar	Zaostale obresti	Ostala aktiva	Zguba	Deleži	Stanje hran. vlog	Predplač. obresti	Stanje izposojil in ostala pasiva	Rezerva	Dobiček																				
					vplačane	dvignjene	dana	vrnjena	prejeto	izdano																																	
Kranjska	144	142	37.425	1.258.188.939	06	127.916.199	34	86.612.819	51	93.978.674	54	63.930.414	01	242.714.651	15	250.465.667	54	3.168.559	52	3.881.214	97	195.703.375	67	103.982.927	24	2.027.136	19	16.579.009	82	6.459	09	227.762	57	312.571.936	52	316.155	27	3.359.249	39	4.168.225	13	1.536.794	10
Štajerska	142	141	39.591	915.222.955	36	139.307.333	53	86.165.047	48	133.434.226	66	98.145.535	62	118.622.452	12	138.809.854	14	2.179.327	84	2.878.063	44	142.868.133	01	92.734.989	82	2.017.760	41	8.699.561	99	45.873	30	350.842	17	241.228.124	25	907.911	07	1.275.368	43	4.081.762	23	1.400.373	82
Hrvatska	10	10	1.849	11.275.300	47	2.446.033	18	1.397.055	96	2.289.100	80	1.101.051	74	1.554.960	65	1.464.645	81	57.521	25	141.265	39	3.836.808	37	1.362.616	52	145.602	10	265.374	85	505	07	6.408	50	5.438.813	43	6.531	68	92.017	14	186.687	42	21.714	13
Skupaj	296	293	78.865	2.184.687.194	89	269.669.566	05	174.174.922	95	229.702.002	—	163.177.001	37	362.892.063	92	390.740.167	49	5.405.408	61	6.900.543	80	342.408.317	05	198.080.533	58	4.190.498	70	25.543.946	66	52.837	46	585.013	24	559.238.874	20	1.230.598	02	4.726.634	96	8.436.674	78	2.958.882	05

II. Nabavne in prodajne zadruge	Število zadruge	Število poročil	Število zadruž- nikov	Denarni promet	Za blago			Upravni stroški	Kosmati dobiček	Gotovina	Zaloga	Dolžniki		Inventar		Ostala aktiva	Zguba	Deleži	Upniki za blago	Izposojila	Ostala pasiva	Rezerva	Dobiček																		
					prejeto	izdano	zadružni					nezadružni	premični	nepremični																											
Kranjska	40	40	28.012	521.389.362	42	83.251.096	83	77.734.628	59	5.336.818	42	6.770.193	33	530.924	54	15.455.660	97	6.751.319	62	158.905	04	1.071.678	93	1.256.665	67	2.188.771	69	376.817	17	514.463	67	7.095.389	57	14.197.202	86	3.547.739	10	2.106.412	46	329.535	97
Štajerska	20	17	4.262	26.121.591	34	9.024.811	16	8.770.344	20	324.167	51	1.009.055	02	56.224	27	1.554.046	49	945.693	59	5.585	—	81.352	18	151.973	15	113.633	53	70.778	24	105.151	26	823.843	38	1.273.125	95	129.053	02	485.556	85	162.555	99
Hrvatska	9	7	2.052	9.411.711	26	2.962.224	18	2.888.835	22	185.400	10	228.409	85	44.305	76	646.368	56	290.870	39	—	—	39.557	13	12.496	48	23.270	69	—	—	60.559	75	515.911	96	247.803	28	93.410	71	121.446	71	17.736	60
Skupaj	69	64	34.326	556.922.665	02	95.238.132	17	89.393.808	01	5.846.386	03	8.007.658	20	631.454	57	17.656.076	02	7.987.883	60	164.490	04	1.192.588	24	1.421.135	30	2.325.675	91	447.595	41	680.174	68	8.435.144	91	15.718.132	09	3.770.202	83	2.713.416	02	509.828	56

III Mlekarske zadruge.

Kranjska	28	26	4.194	20.505.856	13	6.213.186	41	4.971.431	32	676.942	51	889.499	32	50.531	53	527.365	88	3.000	—	225.728	80	508.873	83	273.340	76	72.446	41	7.289	64	78.760	26	910.562	23	370.955	55	23.050	93	475.803	73	249.841	82
Štajerska	4	3	202	258.236	60	107.891	02	100.861	12	15.522	43	10.009	90	5.983	32	—	—	443.397	67	—	—	3.914	86	84.088	36	696	—	2.175	44	7.830	—	20.000	—	45.890	35	3.499	84	21.707	78	930	01
Skupaj	32	29	4.396	20.764.092	73	6.321.077	43	5.072.292	44	692.464	94	899.509	22	56.514	85	527.365	88	446.397	67	225.728	80	512.788	69	357.429	12	73.142	41	9.465	08	86.590	26	930.562	23	416.845	90	26.550	77	497.511	54	256.771	83

IV. Živilnorejske zadruge

Kranjska	19	17	938	373.732	64	54.815	61	49.658	40	36.421	55	46.234	21	4.348	21	12.143	75	10.986	75	14.397	01	6.099	30	86.898	40	2.907	41	2.737	69	7.446	25	7.160	—	84.526	04	662	—	30.721	81	10.002	42
Štajerska	7	5	250	72.260	41	—	—	—	—	3.511	59	1.870	—	885	35	6.299	—	126	—	13.353	58	6.904	75	5.950	—	578	33	979	16	1.552	50	—	—	6.174	—	300	—	24.054	97	2.994	70
Skupaj	26	22	1.188	445.993	05	54.815	61	49.658	40	39.933	14	48.104	21	5.233	56	18.442	75	11.112	75	27.750	59	13.004	05	92.848	40	3.485	74	3.716	85	8.998	75	7.160	—	90.700	04	962	—	54.776	78	12.997	12

V. Zadrugne elektrarne

Kranjska	7	7	898	6.441.076	47	274.915	88	286.193	82	264.374	45	379.576	93	37.034	83	40.600	24	131.502	46	—	—	403.592	15	835.503	85	9.417	63	108.741	76	574.643	50	125.267	22	776.173	83	11.041	46	66.332	27	12.934	64
Štajerska	12	5	205	405.842	49	5.740	—	4.792	20	14.720	82	47.562	35	15.131	80	412	50	53.186	72	—	—	268.355	56	187.779	60	1.742	50	37.861	75	225.625	—	7.500	—	320.646	88	408	73	5.591	57	4.698	19
Skupaj	19	12	1.103	6.846.918	96	280.655	88	290.986	02	279.095	27	427.139	28	52.166	63	41.01	74	184.689	18	—	—	671.947	65	1.023.283	45	11.160	13	146.603	51	800.268	50	132.767	22	1.096.820	71	11.450	19	71.923	84	17.632	83

VI. Stavbinske zadruge

Kranjska	10	9	478	2.296.919	11	—	—	—	—	52.795	95	—	—	2.192	82	—	—	188.610	52	580.326	39	5.415	18	325.178	30	77.309	69	9.099	31	226.115	40	22.012	77	867.292	55	19.357	67	32.710	12	20.643	70
Štajerska	1	1	94	1.382.517	98	132.067	30	80.407	04	2.394	50	51.091	26	2.425	46	7.483	—	—	—	—	—	91.212	81	295.172	66	141	50	—	—	50.383	—	—	—	316.275	69	—	—	19.210	50	10.566	24
Skupaj	11	10	572	3.679.437	09	132.067	30	80.407	04	55.190	45	51.091	26	4.618	28	7.483	—	188.610	52	580.326	39	96.627	99	620.350	96	77.451	19	9.099	31	276.498	40	22.012	77	1.183.568	24	19.357	67	51.920	62	31.209	94

VII. Obrtne zadruge

Kranjska	18	12	1.043	166.175.396	43	17.898.237	64	17.207.485	38	3.163.443	48	3.616.181	88	65.606	89	3.920.217	22	54.034	75	3.358.674	93	872.788	64	677.534	87	508.817	46	42.380	88	562.086	79	3.642.259	17	4.763.153	73	75.036	90	397.266	15	60.252	90
Štajerska	6	4	49	10.462.648	04	1.400.397	70	2.183.439	15	759.708	40	1.001.440	42	8.312	63	1.769.914	32	—	—	522.342	99	89.425	49	195.752	72	64.884	26	1.249	72	525.625	—	219.518	45	1.604.640	99	250.500	—	4.517	39	47.080	30
Skupaj	24	16	1.092	176.638.044	47	19.298.635	34	19.390.924	53	3.923.151	88	4.683.059	30	73.919	52	5.690.131	54	54.034	75	3.881.017	92	962.214	13	873.287	59	573.701	72	43.630	60	1.087.711	79	3.861.777	62	6.367.794	72	325.536	90	401.783	54	107.333	20

VIII Razne zadruge

Kranjska	6	4	463	40.453.722	78	5.238.447	16	4.840.087	85	530.465	57	1.049.052	47	9.113	92	1.788.417	80	—	—	1.223.336	98	21.909	94	23.652	71	17.618	52	48.116	93	165.914	60	1.723.862	85	1.169.948	26	—	—	38.393	64	34.017	45
Štajerska	8	5	240	2.377.874	20	410.975	65	468.687	52	46.856	78	45.204	34	2.704	20	308.862	23	—	—	31.040	23	66.016	—	112.300	—	6.074	51	—	—	81.157	75	26.624	56	382.712	40	—	—	25.408	20	11.094	26
Hrvatska	1	1	—	—	—	—	—	—	—	180.592	30	—	—	22.481	26	545.388	06	—	—	1.436.194	13	717.438	40	—	—	270.041	91	—	—	125.100	—	2.846.381	01	6.516	—	—	—	13.546	95	—	—
Skupaj	15	10	703	42.831.596	98	5.649.422	81	5.308.775	37	757.914	65	1.094.256	81	34.299	38	2.642.668	09	—	—	2.690.571	34	805.364	34	135.952	71	293.734	94	48.116	93	372.172	35	4.596.868	42	1.559.176	66	—	—	77.348	59	45.141	71